

Bij Lathum is de IJssel nog zichzelf

Achter Lathum, langs de Bandijk, ligt een gaaf rivierlandschap, waar de IJssel nog zichzelf kan zijn.

door
Henk Harmsen

henk.harmsen@gelderlander.nl

LATHUM – We lopen vanaf de Bandijk over drassig grasland en langs een kolonnie grauwe ganzen door enkele weidehekken naar de plek waar tot in de jaren zestig het Lathumse Veer lag. Een betonnen trap wijst de plek aan waar de mensen vroeger de dijk af liepen naar de veerpont, die trouwens niet veel meer was dan een veredelde roeiboort. In de voet van de trap is het jaartal 1766 gekrast. De boeken van Jan Stebelink (Velp, 1938) beschrijven hoe Lathumse boeren met dit pontje naar de markt in Arnhem togen, langs het ook beschreven en nog bestaande witte veerhuis aan de Velpse kant.

Fred van Daalen uit Doetinchem, landschapsfotograaf en ambassadeur van de Stichting Achterhoek weer Mooi, vertoef graag langs de IJssel, met of zonder camera. Op een luchtfoto wijst hij aan welke grote ontwikkelingen hier bij Lathum en Giesbeek plaatsvonden. „Net als bij Doesburg (Zwarte Schaar, HH) is hier bij kanalisatie van de IJssel rond 1969 een grote lus afgesneden, land dat van de Veluwe naar de Liemers overging. Maar anders dan bij Doesburg is men hier gaan graven voor zandwinning: De Lathumse Waard, Vaalwaard, Rhederlaag, de door ontginning ontstane meren met hun stranden werden recreatie- en natuurgebied.”

Het gebied binnen de grote lus bestond uit weilanden, boerderijen, kleiputten en steenfabrieken. De IJssel kronkelde vlak langs Giesbeek. Het haventje van recreatie-

■ Fred van Daalen, uitkijkend over de IJssel vanaf de betonnen trap die vroeger naar het Lathumse Veer leidde. foto Jan van den Brink

bedrijf De Mars is nog een stuk van de oude IJsselloop. Van de oude situatie zijn ook nog andere overblijfselen te vinden: in het water tegenover de Rhedense Veerweg in Giesbeek liggen enkele

le langgerekte eilandjes, waarop nog een drietal oude kazematten staat. De bunkertjes langs de toemalige noordoever waren vroeger onderdeel van de IJssellinie. De bewoners van de buitenaalstplaatsen Bijloot en Rhederlaag gingen vanouds op jacht in het gebied van weiden, hagen en sloten. Van dat landschap is nog iets te herkennen tussen Lathum en de IJssel. Na 1850 kwamen er steenfabrieken: wel tien bij elkaar. Een is er nog van over, de Koppenwaard,

maar die produceert ook niet meer en is in verval. Aan de Velpse kant staat nog de voormalige Velpse Steenwaard, later Riverstone genaamd – hier vestigt transportbedrijf Rotra zich nu. Van Daalen vindt het maar niks dat de oude naam van recreatieoord Muggenwaard bij Lathum werd vervangen door Riverparc. „Wie zoiets bedenkt mag uit Gelder-

land worden verbannen.” Het landschapsmonument hier omvat belangrijke Gelderse historie. Op de Bahrsche Pol stond, vóór de gelijknamige steenfabriek, het machtige kasteel Bahr; een deel van de gracht zou nog zichtbaar zijn als het waterje langs de oprit naar Riverparc. Bij Giesbeek is de bever weer thuis in oude kleiputten van een

verdwenen steenoven. Bij Lathum en Rhederlaag is de leefwereld van eenden, ganzen, aalscholvers en meerkoeten. Alles bijeen vinden we hier een unieke combinatie: natuur, historie, recreatie, landschap.

.....
Dit is aflevering 44 van de serie over landschapsmonumenten. Meer informatie: achterhoekweermooi.nl.

► **Langs de IJssel bij Lathum en Rhederlaag komen historie, natuur, landschap en recreatie bij elkaar**